

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 28 febr. 1896, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående formen för äktenskaps afslutande.

Till lagutskottets handläggning har Andra Kammaren hänvisat två särskilda, inom nämnda kammare af herr *Waldenström* afgifna motioner, n:o 21 och n:o 22, hvilka båda röra formen för äktenskaps ingående.

Uti motionen n:o 22 har motionären, som erinrat att han vid 1890 och 1892 års riksdagar väckt motioner i samma fråga, hemställt »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af nu gällande lag för äktenskaps ingående, att äktenskap mellan medlemmar af svenska kyrkan, som det önska, må kunna afslutas inför borgerlig myndighet, äfven om de begått nattvarden i svenska kyrkan».

Till stöd för motionen har herr *Waldenström* anført, att det naturligen icke kunde vara meningen att vare sig från borgerlig eller kyrklig synpunkt fastställa någon qualitativ åtskilnad mellan det borgerliga och det kyrkliga äktenskapet, och att det icke heller kunde finnas något skäl att antaga, att den kyrkliga vigseln skulle vara någon bättre borgen än den civila för ett godt äktenskap, allra minst då denna vigsel blifvit kontrahenterna påtvingad.

Uti motionen n:o 21 har motionären åter, under erinran att han vid 1890 års riksdag motionerat i samma ämne, föreslagit, »att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande lagstiftning angående afslutande af äktenskap mellan medlemmar af svenska kyrkan,

att kyrklig vigsel må kunna erhållas äfven af sådana, som icke begått Herrans Nattvard».

Såsom skäl för en reform i denna riktning har uti motionen anförts, att man med fog kunde förutsätta, att det gäfves medlemmar af svenska kyrkan, hvilka af allvarlig sjelfpröfning afhölle sig från den nattvardsgång, som skulle avsluta deras konfirmation, att dessa personer sedermera af åtskilliga anledningar icke beginge nattvarden, men att de icke desto mindre önskade kyrklig vigsel. Under sådana förhållanden ansåge motionären det vara i hög grad onaturligt, att sådana personer, hvilka faktiskt tillhörde statskyrkan och kunde vara lika goda medlemmar som de, hvilka blifvit konfirmerade, blott därför att de icke begått nattvarden skulle vara utestängda från kyrklig vigsel — en föreskrift, som dessutom saknade hvarje stöd i den Heliga Skrift och kyrkans bekännelse. Slutligen förmenade motionären, att det icke kunde anses vara förnedrande för kyrkans tjenare att viga sådana makar.

Nu gällande bestämmelser i dessa ämnen återfinnas

dels i 15 kap. 11 § kyrkolagen, der det stadgas: »De som intet kunna råda sig eller de sina skola i tid låta deras själasörjare förnimma när de eller deras anhöriga vilja trolofvas, att han må varna dem för hinder, som dem till skada af skyld- eller svågerskap kunna i vägen ligga, och skall ingen trolofvas, som icke kan Luthers Cathesismum och hafver begått Herrans nattvard;

dels i 5 § af kongl. förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning, som innehåller bland annat följande: »Äktenskap mellan dem hvilka begge tillhöra samma främmande trossamfund med sådant presterskap att Konungen funnit åt detsamma kunna anförtros att vigsel med laga verkan förätta och förty rättighet dertill medgifvit, skall avslutas med vigsel efter samfundets kyrkobruk. — Tillhöra de olika främmande trossamfund med sådant presterskap som nyss är nämndt, eller är blott endera medlem af dylikt samfund, då må äktenskapet kunna avslutas antingen medelst vigsel förrättad af dertill berättigad prest inom enderas trossamfund eller inför borgerlig myndighet, på sätt här nedan sägs. Samma lag vare i fråga om äktenskap emellan bekännare af främmande kristen troslära och medlem af svenska kyrkan. — Der ingendera tillhör svenska kyrkan eller sådant främmande trossamfund,

som ofvan omförmäldt är, skall äktenskapet ingås inför borgerlig myndighet»;

dels ock slutligen i kongl. förordningen den 15 oktober 1880 angående äktenskaps afslutande i visst fall inför borgerlig myndighet, hvilken förordning är af följande lydelse: »Vill någon, som ej blifvit döpt eller som icke inom svenska kyrkan begått Herrans nattvard, men icke heller tillhör främmande trossamfund, ingå äkskap, må det afslutas inför borgerlig myndighet i den ordning och med tillämpning af de föreskrifter, som angående borgerligt äktenskap af främmande trosbekännare och hvad i sammanhang dermed, såväl i afseende å lysning som för öfrigt, bör iakttagas, äro stadgade i kongl. förordningen den 31 oktober 1873».

Såsom herr Waldenström erinrat ha motioner af liknande innehåll med de nu föreliggande behandlats vid 1890, 1891 och 1892 års riksdagar — utan att lagutskottet, dit motionerna hänvisats, funnit skäl tillstyrka Riksdagen att inslå på den väg motionären föreslagit. Också yttrade lagutskottet i sitt utlåtande med anledning af motionärens vid 1892 års riksdag väckta förslag följande:

»Hvad motionären och vid förhandlingarne inom Riksdagen hans meningsfränder anført till stöd för den föreslagna reformen, har icke förmått rubba utskottets tillförene flera gånger uttalade öfvertygelse, att den frihet att efter godtycke välja emellan den kyrkliga och den borgerliga formen för äktenskaps ingående, som påyrkas af motionären, icke bör komma till stånd. När nemligen staten för stiftandet af ett lagligt äktenskap bestämt en viss form, hvilken den från sin synpunkt funnit vara den mest värdiga för en i samhällets såväl som den enskildes lif så djupt ingripande handling som ingåendet af en äktenskaplig förening, bör staten icke heller göra den eftergift till förmån för ett fåtals subjektiva uppfattning, som medgifvandet af en dylik valfrihet onekligen skulle innebära. Utan att ingå i någon pröfning af frågan, huru vida den kyrkliga eller borgerliga formen för äktenskaps ingående är den med handlingens inre väsen mest öfverensstämmande, anser utskottet sig likväl böra erinra, att den kyrkliga formen enligt gällande lag är den regelmessiga, medan den borgerliga allt fortfarande har karakteren af undantag, som lagstiftaren, dertill manad af omsorgen för upprätthållande af det organiska sambandet emellan stat och kyrka, sett sig föranlåten att medgifva. Redan hänsyn till denna omständighet borde enligt utskottets förmenande väcka betänkligheter mot beviljandet af den valfrihet, motionären begärt. Ännu betänkligare varder ett dylikt steg, om man i likhet med utskottet beaktar, huru som uppfatt-

ningen af äktenskapet och utsigterna för förverkligandet af dess uppgifter i ej ringa mån bestämmas af det sätt, hvarpå äktenskapet ingås. Detta sätt bör nemligen framför allt vara i sin mån egnadt att väcka och underhålla en allvarlig uppfattning af äktenskapet, men om redan i fråga om sättet för ingåendet af en äktenskaplig förbindelse ett visst godtycke får göra sig gällande, lärer sådant snarare komma att undergräfvä än stärka en dylik uppfattning. Det torde jemväl kunna befaras, att den ifrågakända valfriheten, derest den komme till stånd, skulle komma att framkalla allehanda slitningar mellan kontrahenterna och deras anhöriga, äfvensom inverka störande på den religiösa och moraliska uppfattningen hos vårt lands befolkning. Att hos vårt folk någon allmännare önskan skulle förefinnas efter en reform i motionens syfte, vågar utskottet fortfarande bestämdt bestrida; och denna omständighet utgör slutligen för utskottet ett ytterligare skäl att fasthålla den ståndpunkt, som utskottet i föreliggande fråga städse häfdat.»

De af 1892 års lagutskott sålunda anförda skäl för afstyrkande af valfrihet med afseende å formen för äktenskaps ingående finner utskottet fortfarande ega full giltighet och vara åtminstone i viss mån tillämpliga jemväl å motionärens förslag i motionen n:o 21.

Beträffande sistnämnda förslag torde äfven bemärkas att, ehuru det icke lärer med skäl kunna ifrågasättas att kyrklig vigsel må utan alla vilkor eller förbehåll medgifvas en hvar medlem af svenska kyrkan, motionären väl föreslår upphäfvande af nu gällande bestämmelse derom, att såsom vilkor för trolofning och sålunda äfven för ingående af äktenskap fordras att hafva begått Herrans Nattvard, men icke angifver sin åsigt om något annat stadgande och i så fall hvilket borde sättas i stället för hvad hittills härutinnan varit gällande.

På grund af hvad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa:

- 1:o) att herr Waldenströms motion n:o 22 icke må af Riksdagen bifallas; och
- 2:o) att herr Waldenströms motion n:o 21 icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 28 februari 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer:

af herrar *F. Andersson, J. Anderson, Nilsson, Svensson* från Karlskrona och *Ersson*, som ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna i fråga;

af herr friherre *Bonde*.

Herrar *von Krusenstjerna, P. G. Petersson* och *Göransson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
